ZAMONAVIY BUXGALTERIYA AMALIYOTIDA INGLIZ TILINING O‘RNI

Xurramova Nargiza Abduraxmanovna
Termiz davlat universiteti Fakultetlararo chet tillar kafedrasi Ingliz tili o’qituvchisi

Annotatsiya

Jahon iqtisodiy aloqalarining kengayishi zamonaviy buxgalteriya amaliyotida ingliz tilining ahamiyatini sezilarli darajada oshirdi. Xalqaro biznes faoliyatining jadallashuvi natijasida ingliz tili moliyaviy hisobotlarni tayyorlash, me’yoriy-huquqiy hujjatlarni yuritish hamda kasbiy muloqotni amalga oshirishning asosiy vositasiga aylandi. Mazkur maqolada ingliz tilining buxgalteriya sohasidagi vazifalari, xususan, xalqaro standartlar, kasbiy malaka sertifikatlari va ish joyidagi professional muloqotdagi o‘rni tahlil qilinadi. Shuningdek, ingliz tilini ona tili sifatida bilmaydigan buxgalterlar duch keladigan asosiy lingvistik muammolar aniqlanib, buxgalteriya kasbida til kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan samarali yondashuvlar yoritiladi.

1. Kirish

Zamonaviy iqtisodiy tizimlarda buxgalteriya hisobi endilikda faqat moliyaviy operatsiyalarni mexanik ravishda qayd etish bilan cheklanmaydi. Aksincha, u boshqaruv qarorlarini qabul qilish, investitsion faoliyatni tahlil qilish hamda uzoq muddatli moliyaviy rejalashtirishni qo‘llab-quvvatlovchi yaxlit axborot tizimi hisoblanadi. Buxgalteriya balanslari, foyda va zararlar to‘g‘risidagi hisobotlar hamda pul oqimlari to‘g‘risidagi hisobotlar korxona faoliyati samaradorligi va moliyaviy barqarorligini baholashda muhim vosita vazifasini bajaradi.

Biznes faoliyatining tobora xalqaro tus olishi sharoitida buxgalteriya ma’lumotlarini samarali yetkazish va ular yuzasidan professional muloqot olib borish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli ingliz tili global moliyaviy muloqotning asosiy tili sifatida markaziy o‘rinni egallamoqda.

2. Xalqaro buxgalteriya muloqoti vositasi sifatida ingliz tili

Buxgalteriya hisobi ko‘pincha biznes tili sifatida ta’riflansa-da, uning global miqyosdagi amaliy qo‘llanilishi ko‘p jihatdan ingliz tili orqali amalga oshiriladi. Umumqabul qilingan buxgalteriya hisobi tamoyillari (GAAP) va Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (IFRS) kabi asosiy buxgalteriya tizimlari xalqaro standartlarni ishlab chiquvchi tashkilotlar tomonidan ingliz tilida ishlab chiqiladi va keng targ‘ib etiladi. Natijada turli mamlakatlarda faoliyat yurituvchi buxgalterlar mazkur standartlarni yagona lingvistik asos orqali tushunishlari, sharhlashlari va amaliyotga tatbiq etishlari talab etiladi.

Bundan tashqari, CPA, ACCA va CFA kabi xalqaro miqyosda tan olingan professional malaka sertifikatlarini qo‘lga kiritish ingliz tilini yuqori darajada bilishni taqozo etadi. Chunki ushbu sertifikatlar bo‘yicha imtihonlar hamda o‘quv materiallari ingliz tilida taqdim etiladi.

Binobarin, til kompetensiyasi buxgalterlarning xalqaro mehnat bozoridagi kasbiy harakatchanligi va martaba pog‘onalarida o‘sish imkoniyatlariga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

3. Ingliz tilini bilish kasbiy faoliyat talabi sifatida

Zamonaviy transmilliy tashkilotlarda ingliz tilini bilish buxgalteriya sohasi mutaxassislari uchun asosiy kasbiy talablardan biriga aylandi. Buxgalterlar muntazam ravishda xalqaro hamkorlar bilan muloqot olib boradilar, xorijiy manfaatdor tomonlar uchun moliyaviy hujjatlarni tayyorlaydilar hamda asosan ingliz tilida ishlab chiqilgan buxgalteriya dasturiy ta’minotlaridan foydalanadilar.

Til ko‘nikmalarining yetarli darajada shakllanmaganligi moliyaviy ma’lumotlarni to‘g‘ri talqin qilishga to‘sqinlik qilishi va kasbiy muloqot samaradorligini pasaytirishi mumkin. Shu bois ingliz tilini bilish buxgalterning kasbiy nufuzini saqlash, mehnat faoliyatida raqobatbardoshligini oshirish va xalqaro professional muhitga muvaffaqiyatli moslashishida hal qiluvchi ahamiyatga ega.

4. Buxgalteriya amaliyotidagi lingvistik muammolar

Ingliz tili xalqaro miqyosda keng qo‘llanilishiga qaramasdan, uni ona tili sifatida bilmaydigan buxgalterlar uchun muayyan qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Buxgalteriya sohasi ingliz tilining maxsus maqsadlarga yo‘naltirilgan (English for Specific Purposes — ESP) yo‘nalishiga mansub bo‘lib, aniq terminologiya va qat’iy belgilangan ma’nolar bilan tavsiflanadi. Ko‘plab buxgalteriya terminlarining kundalik nutqdagi ma’nolaridan sezilarli darajada farq qilishi kasbiy vaziyatlarda ularni noto‘g‘ri tushunish xavfini oshiradi.

Shuningdek, ko‘plab buxgalteriya tushunchalarining boshqa tillarda to‘g‘ridan-to‘g‘ri muqobili mavjud emas. Bu esa xalqaro standartlar va texnik hujjatlarning mazmunini to‘liq anglash jarayonini murakkablashtiradi. Buxgalteriya faoliyati yuqori darajadagi mas’uliyatni talab qilishi sababli, til bilan bog‘liq noaniqliklar jiddiy moliyaviy yoki me’yoriy-huquqiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

Bundan tashqari, taqdimotlar o‘tkazish, muzokaralar olib borish va mijozlar bilan maslahatlashuvlar tashkil etish kabi og‘zaki muloqot jarayonlari ham ravon nutq hamda o‘ziga ishonchni talab qiladi. Ingliz tilini yetarli darajada bilmaslik esa bunday kasbiy vaziyatlarda samarali muloqot qilish imkoniyatlarini cheklashi mumkin.

5. Buxgalteriya sohasida ingliz tili kompetensiyasini rivojlantirish yo‘llari

Yuqorida qayd etilgan muammolarni bartaraf etish buxgalteriya kasbining lingvistik talablariga moslashtirilgan maqsadli yondashuvlarni qo‘llashni taqozo etadi.

Birinchidan, buxgalteriyaga oid maxsus lug‘at boyligini tizimli ravishda rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Buning uchun ingliz tilida yozilgan kasbiy adabiyotlar, xalqaro standartlar va moliyaviy hisobotlarni muntazam o‘qib borish zarur.

Ikkinchidan, kasbiy yozma nutq ko‘nikmalarini shakllantirish muhim vazifalardan biridir. Buxgalterlar aniq, izchil va qisqa mazmundagi hujjatlarni tayyorlashlari kerak. Shu nuqtayi nazardan, auditorlik hisobotlari, moliyaviy tahlillar va ishbilarmonlik yozishmalarida qo‘llaniladigan an’anaviy shakl va uslublarni o‘zlashtirish alohida ahamiyat kasb etadi.

Uchinchidan, og‘zaki muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun kasbiy nutq namunalaridan muntazam foydalanish lozim. Jumladan, vebinarlar, ma’ruzalar va sohaga oid muhokamalarda ishtirok etish tinglab tushunish qobiliyatini mustahkamlaydi hamda professional muhitda erkin muloqot qilish malakasini oshiradi.

Nihoyat, ixtisoslashtirilgan til o‘rgatish dasturlarida qatnashish va xalqaro kasbiy sertifikatlarga tayyorgarlik ko‘rish ingliz tilini bilish darajasini hamda kasbiy bilim va malakani rivojlantirishga sezilarli hissa qo‘shadi.

6. Xulosa

Buxgalteriya hisobi odatda biznes tili sifatida ta’riflansa-da, ingliz tili global buxgalteriya kasbining yetakchi lingvistik vositasiga aylangan. Bugungi kasbiy muhitda ingliz tilini bilish shunchaki qo‘shimcha ustunlik emas, balki xalqaro buxgalteriya amaliyotida samarali ishtirok etishning muhim shartidir. Ingliz tili global standartlarga rioya qilish, kasbiy rivojlanishni ta’minlash va xalqaro mehnat bozoridagi imkoniyatlardan foydalanishga xizmat qiladi.

Shu sababli uzoq muddatli kasbiy muvaffaqiyatga intilayotgan buxgalterlar uchun ingliz tili ko‘nikmalarini uzluksiz takomillashtirib borish zarur. Aynan til kompetensiyasi mutaxassislarning xalqaro moliyaviy muhitda samarali faoliyat yuritishi, kasbiy bilimlarini kengaytirishi va raqobatbardoshligini mustahkamlashiga yordam beradi.

Used sources

1. Abdurahmanovna X.N. Teaching Foreign Languages at B2 Level // European Journal of Innovation in Nonformal Education, 2022,

Vol. 2, №4. – P. 66–68.

2. Mahkamboev A., Mahkamboev K. Professional English language for Audit Specialists in Uzbekistan // Бюллетень науки и практики,

2019, T.5, №6. – P. 494–498.

3. Musa F., Yunus M.M., Othman Z. A literature review on English Communication Skills Among Accounting Undergraduates // Seltics

Journal: Scope of English Language Teaching, Literature and Linguistics, 2025, Vol. 8, №1. – P. 108–123.

4. The Importance of Speaking Skills for Accounting Students’ Professional Communication // International Journal of Artifi cial

Intelligence, 2026, Vol. 6, №1. – P. 412–415. https://www.academicpublishers.org/journals/index.php/ijai/article/view/9813.